

کریار
بو حوشو ینیک
به ۳ مانک یک
به شش مانک دو
به سالیك چوار روپه ده‌دا
اعلان یا ایشیکی خوبی
له بره دوا پیدا ده نوسریت
بو دو دیر ۳ آنه ده سینریت

پیشکوتن

حفتة جار يك درده چیت

حوشتیک
بو پیشکوتن
ده نوسری

یکی به آنه یک

— (سال ۱ ژماره ۲۶) — -- (روز پینچشمه ۷ صفر ۱۳۳۹ ۲۱ اکتوبر ۱۹۲۰) —

ریش تاشینی لای دلاک به هزار منانه
کره‌ی کایکوی به صد و هشتاد هزار منانه
شکر به ۳۰ هزار منانه
دلکه یک به دو هزار و پنجا منانه

بونی بولشویک له روسیه امه‌ی کراوه

چن وختیک لمور له روماوه چن کسیک به تایتی
دنازبون که بچنه روسیه نماشای احوالی او مملکتته بکن
بزنان چی لیهاتوه .

چن روزیکه کراونه وه . لو هوالانه که هیناویانه ده‌لین
له پیش چونه روسیه دا ایله لاین کبری بولشویک بوین
ایستاکه به چاودیمان به دل بوین به پیچه وانه
أوان .

هولین امه‌یه که (بولشویک وادیار بو ویسته نیان
پیش روین و پیشکوتنیک بو) پکی له پیشو کلی خرابه
شاره کوره کان بوه به کلاوه و خرابه فابریقه کان نه ماوه
نان نماوه .

حکومت بولشویک ناتوانی بکانه فریای وعیه خوی
ایشوکار و فابریقه نماوه اوی ماوه و هیه ظلم و زوره
زور تر بوه . فابریقه و ایش مانی دیسان بی فائده‌یه
چونکه ریکای آسن له همو لایکه وه تیک چوه شتیک
نیه ناردن و بردنی پی بکریت بو هیچ لایک . او کوشک

اوی یاران اوه رخساره یاخو ماه تابانه
کله یا روزه یاخو کعبه ار باب عرفانه
شوی دیجوره یا بختی منه یا مشک تاتاره
عبیره عطره یا بوی عنبری زلف پریشانه
دمه یا کوثره یا زمزمه یا آب حیوانه
لبه یا لعله یا یاقوته یا مرجانه یا جانه
له شوقی روی کلی او دلبره رنگینه کاشانه
هتا چاوبر اکا هر لاله زاره هر کاستانه
بهای ماچی دمی تو چون بدم جانا من مفلس
خراجی ملک چین روم هندستان ایرانه
وره سه‌بری خرابات دلم ای ماه کنعانی
له دوریت پرله ناله و شوره یعنی بیت احزانه
بناحق کشته‌ی آخر (کمال) اوشوخه بی‌وجه
به عشوه تیغ ابرو غمزه او چاوه کالانه

روتر

بولشویک : له همو لایکه وه راده کن . راکردن یشیان
بوه به اریکی کران چونکه اهالی خویان له همو رنیک
ده هیلنه وه .

قیمتی هنی شت له روسیه بمرنگه‌یه .

و عمارت و تمدنه که لوه پیش هبون به دست چن
کسیک له بولشویک به توای تیک چوه هیتریان هیچ
له شوین دانه نراوه .

۴

روشت کوردان

پاشماویه

حاکمه کوره کافی کوردستان هر چن داوای سر به
خوی سلطنت ولای ژورویان نکرده . بلام له هنی
وختدا سکه و خطبه یان بوه باسی اوانه یش لسر
پینج باسه .

۱ - باسی حاکمانی اردلان . واده کیرنه له هوال
حاکمان کوردستان و اتابکان لرستان و نسب حاکمان
اردلان له مندالانی ولاتی دیاربکر و له نه ته وهی احمد
کوری مراون (بابا اردلان) ناو پیاویکی دنیا دیو و
بیردار بوله ناو کوراندا دانیشتبو . له دواپی دولت
جنگیزیه دا دست در یژ بو لسر ولاتی شهر زول به
حکم و پیر و خریک بونی او ولاته کی هینایه زیر دستی
خوی و حاکمیک سر به خو بو . چن وختیک حکومتی
کرد . هیشتا ویستنی خوی بچی نه هانبوله ناکاو
له ولاتی شهره زوله وه روی کرده شاری نه بون . پاش
خوی (کلول) ناوی کوری بو به والی او ولانه
اویش به مردنی که پیش خستن و پاش خستنی
نیه روی کرده ولاتی دواپی . له دواپی اوبم رنکه او
ولانه کونه زیر حکمی نه نه وه یان ۱ خضر کلول
۲ الیاسی خضر ۳ خضری الیاس ۴ حسنی خضر
۵ بابلوی حسن ۶ مندیری بابلو .

چونکه لای اینه باش درنه کوت هوالی امانه و
اوانه یش که قسه یان به راست ده بیسریت شتیکی و امان
لی نه بیستن که زوری لسر بروین . اوی به راست
زانراوه بی کم و زوروتنی باشتره .

پاشدا مامون کوری مندز له جیکای باوکی دانیشت
چن وختیک امارتی او ولاتانه کرد و سه کوری پاش
بچی . اناویان بیکه بک . سرخاب بیک . محمد بیک بو .
بیکه بیکیان پاش برحمت چونی باوکی بو به والی ولاتی
باوکی بلام ملکی باوکیان له ناوهر سه براکه دابش کرابو
ناحیه ضلم . نسو . شیروان . هاوار . سیمان . راودان .
کامبر له دست بیکه بکدا مابو ولاته کافی ترله زبردست
براکانی تریدا بو پاش چل و دو سال بخو کردن و بچی
هینانی حکومت لو ولاتانه بو اوه دنیا کوچی کرد
اسماعیل و مامون ناو دو کوری پاش بچی ما .

مامون بک چونکه له بار یابو ولی ده هات زانست
بو له شوپنی باوکی دانیشت . سالیک تو او له جیکای
باوکی رای بوارد . سلطان سلیمان خان سلطان حسین
بک حاکمی عمادیة لکل هنی له کوره و امرای کردستانی
مأمور کرد بو کرتنی ولاتی شهره زول . سلطان حسین
بک روی کرده ام ولاته مامون بکی له قلاهی ضلم محاصره
کرد . پاش تی کوشینیکی زور له ریکای آستیه وه مامون
بکی له قلا که هینایه دره وه ناردیه (آستانه سلیمان) پاش
کرتنی مامون بک سرخاب بکی مای او ولاتانه خسته سر
هینه کی خوی که نوی . مشیله . مهروان . تنوره .
کلوس و تشکای بو و اطاعتی بو درکای شاه طهماسب
نوان . چونکه سلطان سلیمان خان له بی گاهی مامون
بک که یشته . له زنجیر و بچی هینایه دره وه سنجاغی حله
که لسر بغداد بو دای به مامون بک بو خوی بی هتا
بسر زنده . بیخوات . تا ایستا که سالی هزار و پنجه او
سنجاغه له زیر دستی مامون بکدایه دمیکه لوی به شایی
و دل خوشی راده بویریت . و بو به جی هینانی امری
حکومتی تی ده کوشیت . سنجاغی سروچکیش له دیوانی
عثمانیه وه به برای او اسماعیل بک دراوه چن وختیک له
زیر دستیا بو پاشدا برحمت چو . سرخاب بک کوری
مامون بک هر وک بیژرا پاش کرتنی . اون بکی برازای

خوی دانیشته سرولاتی شهره زول و ضلم خریکی
حکومتی سر به خو بو . بشی براکه تریشی که محمد بک بو
داگیری کرد و خستیه سرولات و بشه که خوی هنا سانی
۹۵۶ که (القاضی مبرزای) برای شاه طهماسب با اراده
سلطنت خوی هاویشته درکای سلطان سلیمان خان .
پاش چن وختیک ابرامهی که کورتی تی هینا . شک
خراوه سر بو .

ماوبه تی

— « ۰ » —

جواب بو حاکم عالیجناب

له زماره بیست و پنجم نسخه پیشکوتن دا له بیانات
جناب حاکم که وه زانرا که لم روزانه دا بیکک عرضی کرده
که اسکیل و یاری کردن له سر جای قمار نیه اگر چه
جناب حاکم او قسه یه لامقبول نبوه و موافق نفس الامر
او قسه یه رد کرده وه فقط آرزوی فرم وه له منیشه وه
جواب بدریته وه منیشه هم هر کسی لای وانی
یاری کردن له سر جای قمار نیه تی نه کیشته وه دباره او
کسه معنای قمار نا زانی بو یه او چایه لو چایخا نه یه دا
به حلال تی دکا ابرامه لازمه معنای قماری بو بیان بکم :
سید شریف جرجانی علیه الرحمه له کتیب تعریفات دا
تعریف قمار وا دکا (القمار فی لعب زماننا کل لعب
یشترط فییه غالباً من المتغالبین شیئی من المغلوب) یعنی
قمار له یاری کردی زمان اینه دا هر یاریکه که زور تر جار
شرطی تیا بکری له طرف او دو کسه وه که هر بیکان
ایه وی خوی بیباته وه چشتیک لو کسه که ایدور پی
خو دباره پیاله بیک جای یا فنجانیک قاوه و حتی تاغه
جکاوه بیکیش چشتیکه کوا بو هر یاریک شرط
چشتیکی تیا بکری قماره تفسیری بیضاوی له بحت آیت
شریفه (یستلونک عن الخمر و المیسر) وله شرح لفظ
میسردا افرموی (سمی به القمار لانه اخذ مال الغير بمیسر)
یعنی نیو براوه قمار به میسر چونکه قمار ور کرتی مال

بیککی تره به سهلی خو دباره مال هر پاره نیه هر وکو
پاره . اله پیاله بیک جای و یا فنجانیک قاوه و حتی تاغه
جکاوه بیکیش ماله کوا بو هر یاریک له سر هر نوعه
مالیک بکری قماره آیت شریفه (یستلونک عن الخمر و
المیسر) و آیت (انما یرید الشیطان ان یوقع بینکم
العداوة و البغضاء فی الخمر و المیسر) که جناب حاکم
لو نسخه یه دا بیان و معنایی به کردیکی باش ایضاح
فرمو بو بو خو پاراستن له می و قمار نصیحتیکی کافیه
امیدم وایه که اهالی کرام لم چشتانه که نگاه و زبانیان
بو دین و دنیا هیه و تم و زور یان فوق نیه خویان
پاویزن .

قاضی سلیمانی

احمد مختار

۴

له پیشکوتن دا مقاله له بحت زراعت وه نو سر ابو .
منیش لو جهته وه مطالعه خوم عرض ده کم

له هموکس معلومه خاک ولات اینه بو همو نوع
زراعتیک مساعده اما هنا ایستا که هر وکو له صنعت و
معرفندا پیش نه کوتبوین له زراعتیشدا له دواوه بوین
من خوم اقرار ده کم بیست بیستو پینج سال لمو پیش
زراع بوین و دغلمان بوه ربه کم به چوار یا پینج
و جو نهایت ۳ و نیو ۴ طهرانی فروشته وانه فیض و
برکت هر وک ایستا که بوه امر و که حوقه کم به چوار
و پینج و جو به ۳ و ۳ و نیو اسباب چیه خلق ایستا که
وک جاران له پشت آو فلاحت ناکن همو زراعتی له بر
آودا ده کن و ۲ و ۳ ساله چونکه توتن له قیمتدا ترقی
کرده هر زمینی که زور چاک بی دیکن به توتن و اوی
له توتن مایه وه دیکن به کنمه شامی و هرزن . کسی
که پارچه توتنی کرد الی نختیک کنمه شامی و هرزن
ده کم ایتربسه . ایو و خوانان هتا ام ۲ و ۳ ساله که ی

بيستوانه نان كنمه شامی بخوری امة همو له روی
 توتوهيه با توتن قيمتیش زور بکا لازمه فلاحه کنم
 و جو زياد بی . چونکه توتن منفعتی بو همو نيه نفع
 عمومی له کنم و جودايه توتن زوریش بی کرانی دفع اکا
 انسان له مردن رستکارناکا محظظه روح به کنم
 و جوويه . خو ضرر خواردن هرزن و کنمه شامی
 هم معلومه حتی بعض کس باغ زور نایاب هیه
 باغکی دبری بو خاطر اوه بیکا به توتن او کسانه تی
 نه کیشتون قابل انکار نيه که میوه سبب نشونمای
 وجود و حیاته خیف نيه باغ . بفوقی توتنی له جی بگری
 نازانم چه فلاحیک بواسطه توتنه وه دولتمند بوه . من
 نالیم توتن نگری . بگری فقط نه وکو انسان بجاری
 فلاحه و موجودیت خوی حصر بکانه سر او . و اگر
 بیقوله حیاتی بعضی توتن و یا خود له جی کنمه شامی و
 هرزن کمکی پتانه بکین لام وایه زور چاکه چونکه
 امروله همو ولاتیک پتانه ده کری و زور نفیعی بیبراه
 بونان و بو چیشته . بو برزاندن نهک هرزن و کنمه
 شامی له کلی چیشته نرچا کتره و مصرف وادیت زوریشی
 نيه اکر خوانخواسته کرانیش بی پتانه خدمت زور
 ده کا انجا کوابو ایش سعی بکین بو زرع پتانه .
 و مسئله یکی تریش هیه نه بونی واسطه زراعته هر
 چه فلاحین با استرحام له حکومت بکین بلکه بعضی
 مکینه فلاحه و کومکینه جوت . مکینه دروینه . مکینه
 کپره مان بو جلب بفرموی و به تقسیمت پاره کان
 لی بستینی بلکو له مصرف کاجوت و جوتیار
 و سائره نجاتمان بی .
 لیکی بدنوه انسان هتا ده ربه تووده کا وهتا خرمانیکی
 ده ربه بی هلدگری چند مصرف دهکا . جوتیاری بهر
 احوالی بی ده گیری لای خوی به وعده نومانک ده گیری
 یکی سال اچیته سرمانیک جوت دهکا روزیک هوجار
 ونیل دشکینی روزیک و بر و خزینه ده پستی روزیک

کلمه و هیه ده شکینی روزیک کاسن و تقیزه غیب دهکا
 الحاصل مدت جوتیاری تو او ده بی اول و اخر ده ربه
 توو دگری .
 یکنه سر بحث خرمان بهو تفره دان و التماس و
 پارانه وه یک بی انسان دو سه سپان ده کری اکل دستی
 کرد به درو دو سه کس اولاد و خرم خوی ده با اوی
 ای درویتوه بناوی هیشوه وه نیوه دبانوه هفته دفعه یک
 بناو ضیافتوه ده بی حیوانیکی بو سر بری روزی داسیک
 ده پستی شنه یک ده شکینی بیر نیکو قلبیریک لناو ده با
 هفته نیو حوقه رونی دهوی بوداس تیر کردن چوار کریس
 ده پچرینی له کیره دا الحاصل نیوه خرمانکه ده دزی و مصرف
 دهکا او کسی که فلاحه دودی ده زانی لازمه همومان
 استرحام له خدمت حکومت بکین بو جلب انواع مکینه
 زراعت بلکو لدست ام نوعه کلفتانه نجاتمان بی .
 مغاخی

۲

یو زانین

هچکس خشتی کالی پیوسته بیته مهند سخانه
 هزاری به ده و وپیه پی ده فروش سیریت . بلام وک او
 خشتانه بیه که دیوتانه کلی باشتر و کوره تره لوانه له هنی
 خشتی سورچا کتره ده بیر سیریت .

عزیز

۶

بو خدمت کریاره کان

اوانه ی بو ششانک پاره « پيشكوتن » یان داوه له
 ژماره (۲۵) وه پاره که یان تو او بو .
 هچکس دهیه ویت به ریکی پيشكوتنی بو بچیت
 بو چنی ترخزده کات به پاره دان ناوی خوی تازه بکانه وه .
 اوانه یش هیشتا پاره یان نه داوه یا هر بو سه مانک
 داو یانه چیمان لسر ماوه بیدیرن تکا ده کم مه میل
 پاش بخیریت .

مصطفی

۶

له چاپخانه حکومت له سلیمان چاپکرا